

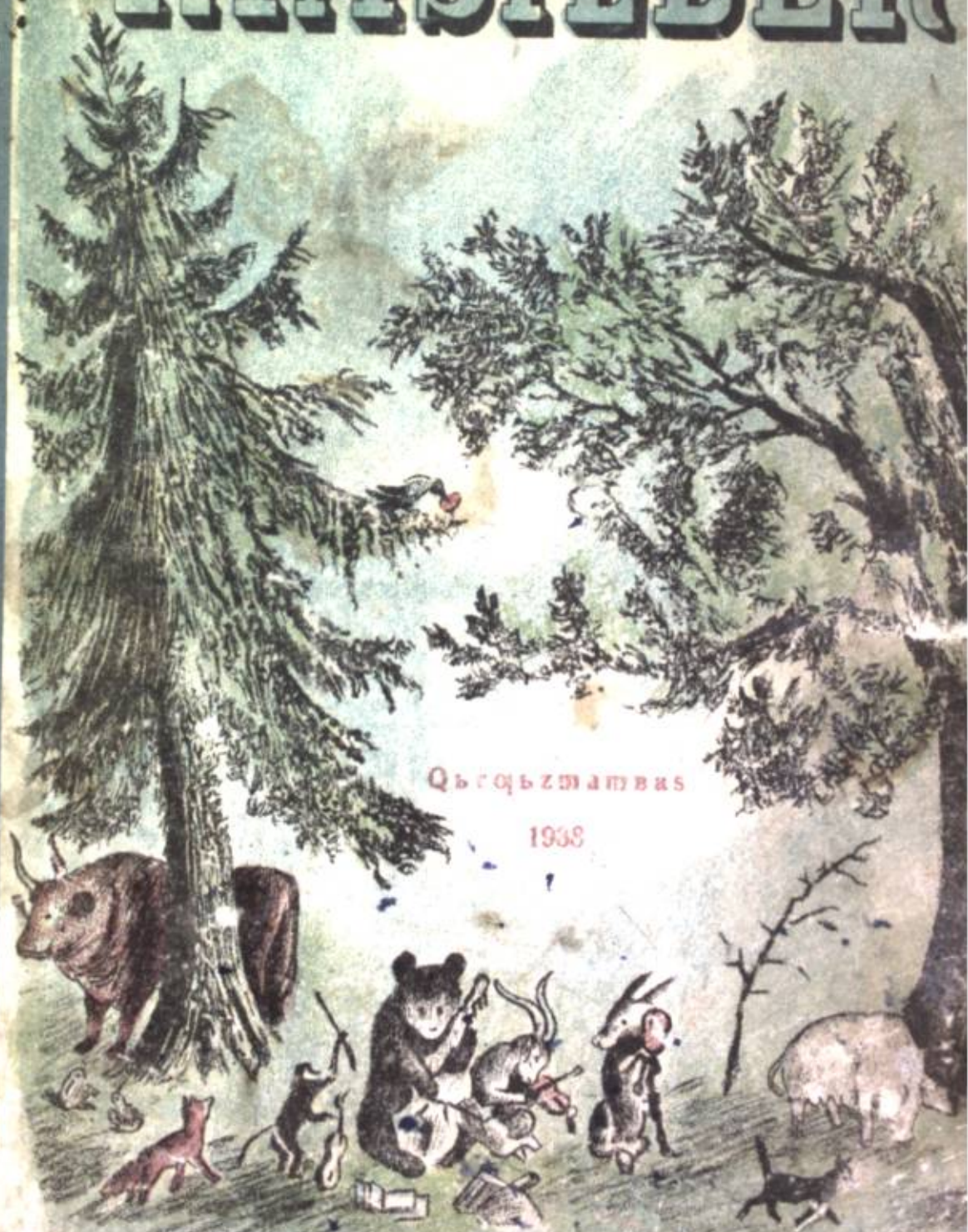
Куп 2.
К-86

I. A. KRBYLOV

TAMSILDER

Қысқызтамбас

1938

K 86.

Kup

I. A. KRĬLOV

K-86

TAMSILDER

QOTORQON A. OSMONOV

SYRĖTTĖRY V. M. KONAŞEVICTIKI

QYROYZ MAMLEKET BASMASY
FRUNZE 1937 QAZAN

KVARTET¹⁾

Olturup ajuu, majmy, eşek, ecki,
Ojnojlu keliştirip bir kuy—deşti,
Qyl qyjaq çoon-icke, orto tyrluy...
Ajvь çoq vyt çyjnalды muzykasy;
Deşti alar: tyrkyn kuyny tartqan kezde,
Kuyge berip dyjne salsyn titireşti.

Bir urat, muzyka çyçat qur qaçqyraq,
„Toqto!“ der majmy ьçyçь tura qalat...
Tartivin olturuştun vilvejsiçer
Biriçer aь qarar, veri qarar...
Ekøny veri qojur, ekø mьndaj,
Majmy da çajluu çerden orun alat,
„Mьna aзы muzykavyz epke keldi,
Too-toqoj vijge kelet şaraq-şaraq!“

¹⁾ Kvartet — tert kişiden coçulqan muzyka sostavь.

019533
Библиотека государственного Физико-математического института Академии Наук СССР

4/10/4

Съпънда олтуруштун бир ајвъ җоқ
Куу тартса, куулөгүнүн бир дајнь җоқ.

„Тоқто, деп сette олтуројан ешек турат
Сы тартым, деп вагънын көңүлүн бурат,
Ҷанаша бирге олтуруп қарайльсь,
Ошондо музъкавъз сърқан турат“.

„Съп ајтат“, вагъ тышур вақа-шақа,
Ақыл ваг, биздин ешек азаматта,
Көсушур мурунқудан қайра олтурду,
Тизилip biri артынан улулата.

Съпънда олтуруштун бир ајвъ җоқ,
Куу тартса, куулөгүнүн бир дајнь җоқ.

Сенде ајыр, менде ајыр деп қуңурашты,
Ајтышыр музъкантир уи-суйи васты,
„Варлық кер олтурушта волуп җатат“,
Сен җаман, мен җаман деп катақташты.

Аңоҗса бир вилвulu ошол җердин,
Уққан соң учур келди унун „елдин“...
Сур етті, қалыс тарај туројан җандар,
Кел мырза, ырас келдиң, ырас келдиң.
„Бизде ваг музъканън ар тырлуусы,
Бир ајыр олтуруунун тарај евин, —
Кетирip ығъвъзды катақташтық,
Кимде ајыр қалыстықты ајтыр бергин“.

— „Muzikanttın qolu bolot ыqtuuraaq,
Nazik bolot qulaqtarы ыuqaraaq...

„Olturuunu miң tyrlyuce keltirgin,
Muzыkantqa ыaravajsың ec biriң“.

BULBUL MENEN EŞEK

Bir kыny bulbul quştu eşek kórdu
Чаньна söz ajtuoça ыaqын keldi,
Сыртынан сайраoыс dep elden uoam
Uoajын dosum bir az сайra dedi:

Kim bilsin мындан арь kórerymdu
Сайра dep daoыс saoja kelerimdi,
Men turam özüm uoyp сынамаqqa,
Ajtqандай бар beken dep өнөрөңdy.

Eşektin sözün bulbul qabyı aldъ,
Qulaoын tyrup eşek тура qaldъ.
Oşondo bulbul ыaqын qonup turup,
Qubultup necen tyrkyn yngө saldъ.

Bir kezde tap-taq syjlep tili taңсыр,
Biri icke, biri nazik, biri acыq,
Boj erip cecen bulbul icke ynyne
Uojuştu qurt-qumursqa toqtoj qalyр.

Kөrsөtyp byt өнөryn boldu bulbul
Eşekke qarсы qarap qondu bulbul,
Eşekten көz ajыrbaj qarap turat
Qандай dep сып берет dep bulbul qurojur.

Мындай dep eşek ajttъ bulbul quşqa
Сайroonu bilgender көр ар bir tuşta,
Oşonco cecenderdin arасынан —
Qorozojo тава албадым ыeter usta.

Ajtajын bir aqыldъ bulbul saoja,
Uojuptur ыaqсы sözge qulaq sala,
Qorozdон bir aзыraaq kyy yjrensөң,
Tilderiң ыatyoыbraaq bolot ыana.

Uqqan soң kыtkөн bulbul, uşul kepti,
Aqыlsыз сынесь qыlsa kim eşekti —
Qudajым мындай сындан алыс qыloын,
Dedi da көzden qajым ucup ketti.

QARЫŞQЫR MENEN TURNA

Qarыşqырдын sorojoqtuojun kim bilbejt,
Suojuноanda søek-saaqtъ irgebejt.

Ac qarыşqыр et ыejmin dep qaqaldъ,
Søek барыр tamaoына taqaldъ.

Dem ala albajt, tørt ajaçy kerilip,
Ağ tuılap, beri tuılap mataldy!

Ec ojdo çoq kele çatqan bir turna
Çoqusunan çoluqbasby uşuça,
„Avakelep“ saçyçan soñ qarşyçy, —
Kyjyr şaşyr curqap keldi tuşuna.

„Balaketten qutqar meni çan qurbum“
Alqymna salyr uzun tumşuçun;

Bajquş turna çan dalbastap terdedi,
„Azyr alam tamaçyñdy ker“ dedi.
Suurup çyçyr arañ zoroço degende,
— Baatyr emi qana aqymdy ber — dedi.

„Emne dejt? sezyn qara bul turnanyn,
Qarasy bul çyrtçyctyn doo çyçyanyn?
Alqymoça tumşuçunıdu sunçan kezde,
Oj aqmaq çulup qalvaj soo çyçardym!

Acqatyn, acuum çaman ojnovoçun,
Ekinçi qarşy aldyma tuş volvoçun,
Qoqustan nasip vujrup kez kelişsek,
Ajlyma soo qajtam dep ojlovoçun“.

QARŞYÇYR MENEN QOZU

Bulaqqa suu icyyge keldi qozu,
Çannda birge kelgen çoq çoldoşu,
„Bery çoq deseñ çyçar berk astynan“.
Degendej qarşyçyr çyçyr çol tosbosbu...

Bir qarşyçyr kele çatqan acqa özy,
Qozunu көre sala çajnap көzy —
Qandajdyr kynөө qojup çemek yçyn,
Qarşyçyrdyn myna myndaj ajtqan sezy.

— „Sen qozu öz çolunıda çyge albajsyn!
Tijişbe maça — desem til albajsyn!
Mojnuñdu azyr çulup alajynby,
Suumdu nege kelip ыajlajsyn?“

Qozu ajttı: — Qaşyçyr taqşyr toqto azyraaq,
Kynөөmıdy adil bolsun, tekşer biroq,
Iziñiz çatqan çerden төмен kelip, —
Ictimoço çyz qadamdaj alşyraaq.

— „Qalp beken“ dedi qarşyçyr menin sezym,
Çalçançy meni çyçyan — kimsiñ özyñ?
Aldynıda соñ атаңды тааныр qara,
Baatyr sen vajqap syjle, acыр көzyñ!

Ja tobo, menin daçy kezim keldi,
Tuşyryp seni qoloço qudaj verdi,

Sökkönüň ölgөнүмсө oјdon ketbes,
Вьлтъркъ uşul çerde esindevi?

— „Kezek ber bir azьгаақ sөzge taqsьr,
Сьојамьн çarьm çaşqa kuzde taqsьr.
Çaralьp bul dьjнөгө çañ kelsem,
Sөгөmьп вьлтър sizdi qajdan taqsьr?“

— Emese sen volbosoң senin aсјаң,
Ваарьңар өltьrsөm dep meni aңдьојан,
It bolsun, qoјсuң bolsun, qoçoң bolsun,
Çamандьq oјloјsuңар ваарьң maсјаң.

„Oј, taqsьr, aсјаm da çoқ, inim da çoқ,
Çaşaсјаң quduretteyy kьnym da çoқ,
Aқ çerden taqsьr meni kьjdyrөsьz,
Duşmandьq sizge oјlorluq tyrym da çoқ.

— „Emese saсја volot, tuсјаң ava“
Çe volor tamьr dosuң, volor quda,
Bilvejmin uruсјаңduң biri сьојар,
Degi aјtor oқşoş volcu qudu saсја.

— „Таqsьr ај, ес çazьојьm çoқqo menin,
Çamanсјао бирөө ycун kьjdyrgөнүң,
— Boldu emi ermekteşer tamaşañ çoқ,
Bajatan qalçьradьң, qanter dedim!

— „Turunсја иваqтьm çoқ вьлçьraşьp,
Turсјаң soң een çerde ucuraşьp,

Aјtajьn qozum saсја сьн sөzymdy:
Kьпөөң şol, çegim keldi qursaқ acьp.

Tim boldu, qozu vajquş yнун vaсьp,
Çaldьrap eki көzy çaşьldanьp,
Qarьşqьr qьrdan aşa çyryp ketti
Qozunu, iјinine arta salьp...

BALьQ MENEN MьŞьQ

Өtyкcy вагьp nan çарsa,
Аньојьн nanсь atqarsa,
Ekөөнө тең соосун iş—
Qorduқ eken bul taza.

Balьq turup oјlonot,
Men mьşьq bolsom ne volot,

Men mьndajca oјlodum,
Iştin mьndaj volсjonun,
„Dajьm ystel ystynde—
Turup taqьr oңvodum“...
Degen pikir balьqtь—
Oroсjonun oјlordun.

Ercitmek boldu mьşьqtь,
Salmaq boldu qьrsьqtь;

Вагър сьсқан қивалар,
Көрсөтмөк болду қызықты.

Мъсық айтат вальққа:
„Емі өзүңды тааптыва,
Асылр соосун өнерге,
Ужат болво қалыққа“...

„Ғоқту айтасың қайдаоғь,
Қоғқур вағың айландь.
Мьндая турсун сьсқандар,
Ғер ғүргөнбуз ғаяландь“

Dedi мъсық ғүг — anda,
Ercitip vardь qamraoғa,
Dьrқьratьp qivalar,
Mъсық tojdu сьсқанoғa.
Qajтьp kelse вальққа,
Ғань қалоған аз oғana.

Аль ишүл екен қиғоғурдун,
Асьр ғават тумшүоғун,
Сьсқандар еркин ғер ғүгөт,
Talakej қыльр қиғиоғун.

Dostuoғun мъсық atqarьp,
Kөtөгүp альр қаңтарьp,
Ғань аз-аз қалоғанда,
Suuoғa salдь алparьp.

Вальоғьm emne armanьn?
Өнер тава алвадьн,
Ақыльн болсо екinci —
Мьндая kesip алваoғьn.

ҒАЈАН, АҚҚУ, САЈАН

Eger senin брқсыз болсо ғалдоғун,
Iшке қылат бекер мөөнөт ғолтоосун,
Tuura ишiңден бекер азар cegesиң,
Andaj брқтан билгин pajда болbosун.

Bir куну Ғаян, Аққу, ғана Сајан,
Tartьсть, ғеңил oғana ғүкты алoған.
Yсөөнүн брқь ye ғақта, ғүк бир ғақта,
Ordunan вьлқ etken ғоғ oғонduқтан.

Ғулқунуп, tartьp ucat Аққу көккө,
Qur syjрөjt Сајан cetке, Ғаян көлге,
Ғеңил ғүк бир ordunan қымылдабайт,
Брқьна бири көнвөjt, бири көнсө.

Tartьсть yсөө ye ғаққа, dалаj ивақ,
Вьлқ etвей dal oғол ғүк dale турат,
Bajqacь vul yсөөнүн kiminde айьp,
Bilesиң kimden билip, kimden surap...

МАЈМЫЛ МЕНЕН КӨЗ АЈНЕК

Qartajdy, nasar kërdu majmyl kèzy,
Qor volup uşul çaqtan çydep øzy,
Kèz ajnek taçyр alsa durus kèrèt,
Dep elden uçyр aldy çaqşь sèzdy.

Bir çerden beş kèz ajnek izdep tарть,
Eki ycøen qulaçьна ilip taqtь,
Ajlantьр мындай qarар, çьttар-çalar,
Kee birin qujruçьна tizip çattь.

Çardam çoq, majmyl tartьь beker azар,
„Qantejin çoqqo işentti elder aldар,
Kim uqsa adam sèzyn oşol dedøj —
Kim aqmaq, çer çyzynde adam aqmaq!“

Oşentip majmyldь „elder“ ьzalantьь,
Ajnekti taş ysytyne tizip çattь,
Coçultur qajra astьна qoçyр alьр,
Taş menen kèz ajnekti ььrçьrattь.

QARA СЫЇРСЫҚ

Үйрөндү ҫаҫ ҫаҫынан қара сыҫырық
Сайроону торҫој волуп тилин қысыр,
ҫапыр торҫој волуп туулаандај,
Мақтаныр талдан талға уcat сызыр.
„Baleket торҫојсо да сайрај билет,
Таң қалат қурдастары — мына қызық“.
Оҫондо қара сыҫырық ҫерге батвајт,
Qoqстан bul дуйнөгө ҫаралҫансыр.

— Bar dešet тақ сайраҫан bulbul degen,
Үну бар миң қивулуп ҫанды ериткен.
Bul сөзdy қара сыҫырық уҫур қалды,
„Cecenden menden артық kim бар екен?
Bir өзүм миң тырлуысө өнер билем,
Qaalasaң bulbul волуп сайрап берем“.

Ошентип сайрај verdi bulbul волуп,
Bulbuldun кейpin туурап гылге қонуп,
Bir убақта уну сықвај қарҫылданды,
Qығлдар давыс сықвај татаҫы ооруп.

Bir kezde мысық волуп мыжаулады,
Muzooco мөөгөр kirdi ајла барды;
Adaşыр маарап ketti улақ волуп,
ҫадатыр көк мөө қыды, uqqandardy.

Үнүнүн қызысө эмне қығлдаҫан,
Bolom деп cecen bulbul — сығлдаҫан,
Qarasa uqqan quştun biri da ҫоқ,
Өзүнүн уну менен қивалаҫан.

Kim ketti qara сыҫырық саҫа кылвөј?
Bolboso ҫалҫызысәна мақоо дyleј,
Uşintip „aqmaq bulbul“ at aloҫanca,
Ne bolduq „ҫақсы торҫој“ волуп ҫығвөј.

QAP TEŞER СЫСҚАН MENEN АРСЫСҚАН

Qap teşer kelip aйтты арсысқаноја:
— „Bir qavar ҫајылыртыр myldө aalamоја,
Qudajым vizge ҫағық кун вериптир —
ҫем волуп zalim мысық арыстаноја,
ҫыроаҫан алын куну қаран bolsun,
Patcaҫар boldu velem ырас ојана!
Kөр сысқан anda ајтат қар теşerge:
— Qurdaşым мақтанваҫын sen bekerge,
Qarmaşsa ҫеңерине көзүм ҫетет,
Тырмаҫын арыстаноја sermegende.

TYLKY MENEN ҪYZYM

Kун сыоја bir qui tylky сықты ијinden,
Sekirip тысты ваққа өзы билген,
Şimşilep усты ҫаҫын қарап көрсө,
Mөltyrөp ҫyzым турат ҫаҫы ијилген.

Mezgili, çyzym toluq vьşqan uvaq,
Yzylyp çerge tyşet birden uvar,
Çetsem dejt quu tylkynyn kezy kyjöt,
Sekiret, biroq çyzym vijik turat.

Çaldьrap bir top saat turdu mьnda,
Çete alvaj ьza volup aqьgьnda:

„Ancejin, kezyme çaqşь kerynурtyr,
Vьşa elek kerkök vojdon cijki tura“
Dedi da tylky qajra çenöp ketti,
„Ne kerek tiş qamatьr beker vucьa.“

QANDEK

Bir pildi kilem çaar, saloan kerkkө,
Taңdantьr qalyң çurtqa kersөtmөkkө,
Asemdep çaj vastьgьr alьr çyrdy,
Çetelep bir kөcөdөн bir kөcөгө.

Kөrmөkkө pildin kerkyn, pil sьmvatьn,
Qajnacьan tövun kercy kelgen qalqьn,
Sьmьldar el icinen ötyр varьr,
Bir qandek tosup yret pildin aldьn.

„Ej tuoçan sen qojsoңcu pilge yrgөndy,
Ynyңө vьlq etseci — pil çyregy...“

Sen vajquş alñ qurup unuñ vyty,
Qaracь көзүнө ilvej tim çyrgöndy.
Qandektin çapьndaçь da bir kyeyk,
Teñelbe pilge beker“ kep syjlöndy.

Çoq dosum sen vilbejsiñ — dedi qandek,
Meniki todoj ataq, çenil emgek...
Biz qorqeu, vizden kyetyy, coñ-coñ itter,
Bul qandek pilge da yrgen deşip ketet.

QARЫŞQЫR MENEN MЫŞЫQ

Toqojdon qarьşqьr keldi elge qacьp,
Tava alvaj qьlar ajla kyjyp şaşьp,
Artьnan bir top adam „ajt“, „ajt“ salьp,
Dyvyrttөp tajçan menen carqьlaşьp,
Çalьnpьr qarьşqьr anda mьşьqqa ajttь,
Çapьnan bir ajьldьn ucraşьp.

— „Mьşьqçan bul çerdegi çurttar qandaj?
Çoo quup kele çatat arttan qalvaj.
It yrgen qьjçьruu salçan elderdi көr,
Sojulcan, kylyk atcan, vyt şamdaçaj,
Ajta көr көңyly çumşaq çan var volso,
Qutqarьp uşul çoodon aqь aloçandaj.

— „Bara qoj dedi mьşьq Qalaqvaşqa,
Bqtuu çoq çaşьruuçja andan vaşqa,
Severdik söz tabuuçja ьçь da var,
Aqьlduu voluu kerek vaşь qaşqa.
— Anь qoj, al çaşьrbas — ajttь qarьşqьr
Tuu qojun çegen elem vьltьr çazda.

— Barьp көr, andaj volso Çьlamьşqa,
Adam çoq çaşьruuçja andan usta,
Kelişken özy daçь aşqan çigit,
Ajьbь var tonu kelte, qolu qьsqa.
— „Mьşьqçan, anь qojup vaşqasьn ajt,
Torpoçun çegen elem өtkөн qьşta.

— „Bara qoj tigi yjgө Kөpөj degen,
Aq көңyl, çyzy çьlma çarьq kelgen,
Unçuqvajt veş altь kyn qonsoñ daçь
Mьqtь adam qavaq-qaşьn irmebegen.
— Baruuçja mьşьq dosum çyrök daavajt,
Uurdap qozularьn dalaj çegem.

— Bilvejmin şilterimdi emi qajda,
Barьp көr Çamanquloçja tigi sajda,
Bajquştun atь çaman volçon menen —
Bilerman çaçь da var tabat ajla.
— „Mьşьqçan anь da ajtьp uvara volbo,
Ulaçьn ala qacqam өtkөн ajda.

7.2 - 37

Men emi — dedi тьшььq boldum ajrañ,
Зьjandañ — ваьqa вагвь degi pajdañ,
Baj devej, kedej devej вагь текши —
Qalvartьr degi biri tiş salvaçan.

Tuşyndym emi senin işteriçe,
Boldu emi az da volso mee var mende,
„Emne ekseñ aqьrьnda şonu orosuñ“
Or emi eginiñdi vьşqan kezde!

KYZGY MENEN MAJMYL

Kuzgyden majmyl özyn-özy kerdy,
Qарьгаj — деп таңьrар туру өзгөрды,
Ажууну çаьндаçь tyrtur ajtat:
Qараçь movul тuroçan çaman өңdy.

— „Uşundaj өң volовu, emne degen?
Mycөsy ijri-mujru qьjşьq kelgen,
Uşuça bir mycөmden oqşoş cьqsam
Aгьmdan, тuroçan çerden өler elem.

Çamanoça çara вагвь ajla qьlar,
Men bilgen тьндаjlardan veş-altoo var,
Izdesem çaqьn çerden таар берем,
Cьn ajtsam, өзynөрдөн volup cьoçar.“

„Səzün eyn, ɓas ajttın majmɓ dosum,
Kejpi suuq bul ɓamandı ɵlym sorsun,
Kyzgydɵn ɵzünɗy-ɵzün taanɓr qara,
Majmɓɓan bir ɓerine oqşobosun.“

Ajuunun, səzün — majmɓ eske alabɓ,
Dosunun, səzün səz dep eske albadɓ,
Çijirkenip majmɓ akeñ vasɓr ketti,
Ajtylɓan tijiştyu səz ɓerde qaldɓ.

ÇEMİŞTYU BAQ TYVYN QAZQAN COCQO

Çemiştyu, baq tyvynɵ qɓnɓq alɓr,
Tyşkɵnyn ɓerden terip tojup alɓr,
Çerdejip baq tyvynɗɵ kecke ɓatɓr,
Çemişke ɓqşɓraɓan ujqı qanɓr.
Bir cocqo qajra tyvyn qazɓr kirdi;
Taq ɓrɓɓr ɓatqan ɓerden tura qalɓr.

İjilip çemiştyu baq şaɓş tyşkɵn,
Tamɓn yzup ɓatat var kyc menen,
„Çemişi quıraıajıv qojıun“ — dedi,
Bir qarɓa cocqo qazıan baq ıstynɵn.

— „O-mejli, quıramaqtan bolsun ɓılas,
Sen kimsiñ vooru aɓıvaj oozunɗu vas.“

Maa dese azɓr qılap qıjrap tyşsyn,
Men ısyn bul vaɓşnıɗn paıdasɓ az“.

Cocqoşo syjlep ɓatqan, — çemiştyu vaq,
— Bilvejsiñ ɓaqşnıqtɓ sen qıstalaq,
Çemiştin qajda ekenin biler elen,
Bir ɓolu vajqap kɵrcy ɵjdɵ qarap...

BAQA MENEN ɵGYZ

Bir ɵgyz kɵk şiberlyu suu ɓeeginde,
Qapasɓz ottop ɓyret ɵz erkince,
Bir kezde ɓɵpkɵ tojup toqtop qaldɓ,
Een-erkin oşol ɓerdin suusun ice.

Tuşuna bul ɵgyzdyn vaqa keldi,
Çannda ɓoldoşuna „qara meni“ —
Dosum men ɵzymɗy ɵzym ɓoñ qılatıyn,
Vajqacın dal ɵgyzdej volom — dedi.

Tolturup eki-ıyc ese ɓıjıɗ demdi,
Qandajmɓn — ɓoldoşuna, qara — dedi.
„Vajacın kejriñ taqɓr ɵzgɵrgɵn ɓoq,
Çoñıjıon ec bir sende ɓoqo belgi“.

Emici, qara dosum qandaj boldum?
— Azɓraaq vajacınɗan ɓoon boldun,

Өгыздын тујаоџьнан соң емесин,
Ес пайда сьрвас досум, еми қојоџун.

„Qara“ деп варлық волџон демин алды,
Алајыр еки кезу сьрџыр қалды,
„Emici, emi qara“ деген кезде,
Çel толуп ошол çерде тас çарылды.

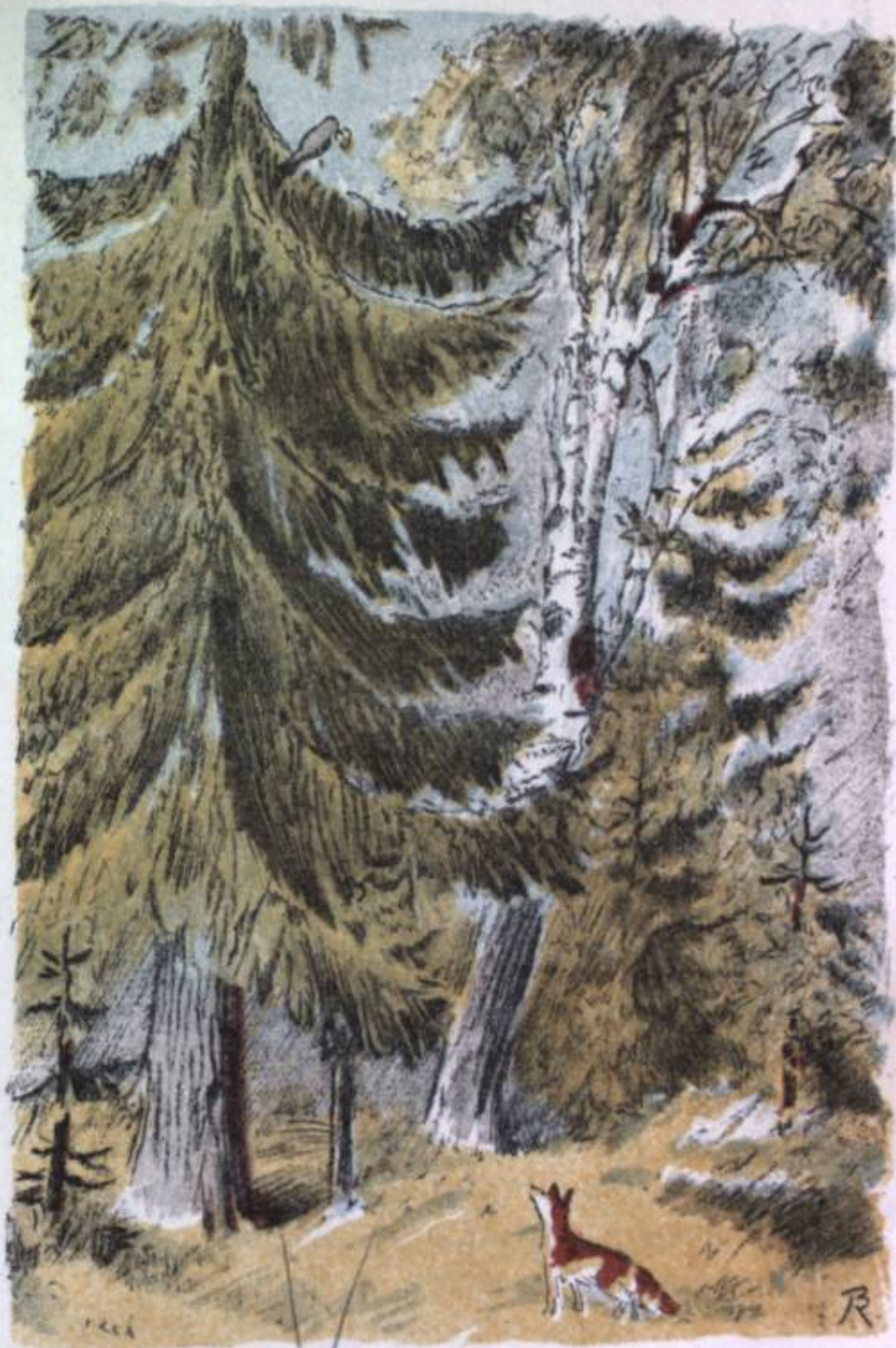
QARQJA MENEN TYLKY

Qajdandyр bir yzum et qudaj verip,
Bir qarqja talqja qondu ueup kelip,
Çyrögy şattьqta ojnop, tamaq varvajt,
Çoq çerden tapqan etke çanь erip.

Çegenge көнулы тоқ, көөну варvaj,
Tapqanьн tumşuquna qamtьj qarvaj,
Çьröjalqja çalqьz vatьp oturoqanda,
Kelattь bir şum tylky tamaq tappaј.

Tylky akeң bir orunda toqtoj qaldь,
Şimşiler ettin çьтьn таар алды,
Kөргөн соң bir yzum et qarqja oozunan,
Çьтьjьр salam verip tik qarady.

Qarqjanьн өнун көгүр артыққансьр,
Сьрайь сьтват менен оозун асьр,

Qarǵanь tyk volboǵon maqtoǵo aldь,
Çumşaq til, şirin sözden birden caeьp.

Sen kimsiñ vojuñ çaqut suluu kelgen,
Bir serdej dyjnədə quş cьn var beken?
Oj cirkin qanattarь, eki көzuñ,
Çaңььp tyz qarajьm dep tandьm esten.

Kelişken munun qara, tьrmaqtarь, n,
Qaracь, bir qaraşta mas qьloǵanь. n.
Өzgөcө sajrаǵanь, vaşqa cьloǵar,
Uqsam ee bul cirkindin ьrdaǵanь. n.

Izdegen aьs çerden men bir elci,
Deşti ele suluu quştu vilelici...
Çalьntvaj, sen keremet miñ qubultur,
Erijin, qana çanьm sajrар verci.

Maqtoǵo көk mee qarǵa vaşь ajlandь,
— „Becara kim boldu eken bul qajdaǵь, n,
Emese көrgen bilgen çerlerine,
Quru ketvej aјta varьn sajrаǵandь“.

Qarǵanь çaman yny bir „qarq“ etti,
Oozunan tiştep turoǵan tyşyrды etti,
Tyлky akeñ ьp ettire tosup aьp,
Çoluna tyşyp aьp çyryp ketti.

CEGIRTKE MENEN QUMURQA

Cegirtke çazdь çazdaj ьr ьrdadь,
Toj çasap qonoq boldu caqьroǵanь,
Aldьnda çajnar çatat vaarь beker,
Dajar yj, dajar tamaq işi varьbь?
Mas volup kyndө çьroǵar sajrар qььp,
Tynkysyn çatьp aьp cьrьldadь...
Çyk taşьp өtyр çatqan kyndө aldьnan,
„Bajquş“ dep qumursqanь şьldьndadь,
Uşintip çaz da bytty, sajrар bytty,
Yşkyryp kelip qalçь qьştьn aldь.

Bajaǵь çarqьraǵan çaz kyny çoq,
Cegirtke oјun quroǵan көp gyly çoq,
„Cьr“ dese ynyn qoşup cьrьldоǵan
Ajьldaş qurdaştardьn bir yny çoq.
Yjlyylөр çьluu yjynө kirip ketken,
Bzоǵarduu suuq şamal vorоşolor;
Eercitip alsьzdardь aьp ketet,
Boroondor özy menen qoşo orop.

Yjy çoq cegirtkenin kirerine,
Tamaq çoq qamdap aloǵan icerine,
Acqalьq muuntturup kirip keldi,
Al ketti, emi ьrdasьn emnesine?

Qoңsulaş çaqьn volǵon bir ajьlda
Cegirtke qoroǵolodu qumursqаǵa.

— „Кун сууq, асқа boldum тојојуз qurbum,
Турајып ғылуу ујуңдө бир аз ојана,
Үјум қоq, татаојым қоq өlmөк boldum,
Сақтаp qal dosum emi ушундајда.“
Qumursqa cegirtkege қоop ајттъ,
Çамбаштаp, ојlor çатыp мындај ојана:

— Кең çazda degi qurbum qыldыңыъ emgek?
— Çоq воorum qajdan qыlam, ошондо кер,
Bолојон соң dajar татаq, belen ујум,
Qajaqtan мындај qордуq ојоо kelmek?
Çyргөнбуз bekerdikte çыројар ыrdар —
— Emese, cala volot biјle terdep!

QOROZ MENEN KYKYK

„Ba cirkin qoroz унуң ун eken ee,
Sajraçan қоqtur sence, bizdin çerde...
Oшондо andan veter edireңdep,
Qыjqыrdы qoroz çaаојып, kere kere...“

— „Kykygym senden cecen dyjnөdө қоq,
Үнуң ај, ун emesqo ој timele!
Sajraçan senden vaçqa kim var eken —
Dajarmып uојuu ycyn sen degende.“

— „Qudajым çaloјыз bergен bir suluusuң,
Sajroodon varыq cecen tunuојusuң,

Uqbasam tumcuqqandaj volup ketem,
Cirkinaj sendej cecen quştu tuusun.
Yndy da, kelbetti da bergen eken,
Qorozum korey ezyndy emne quşsuñ,
Мьһсалық сайрағандь kim yjretty,
Bulbuldu cecen degen—qudaj ursun.“

A, senci suluu kykyk, bejiş quşu,
Sen ycyn saıraj turojan çerbi uşu?
Bir birin vatvaj maqtap çatqan kezde:
Çanьnan vul ekөөnyn cьmьcьq uctu.
„Maqtaj ver ekөөnyn teñ ynuñ çaman,
Sajroo emes, qur qьjьqьbьq arzьbaçjan,
Birinđi „bejiş quşu“, „birin vulbul“ —
Dediñer ekөөnyn teñ sөzyn çalojan.
Cьnьnda eьmьcьq senin sөzyn tuura,
Sajrajt dep işi varьbь eldin vuçja?
Qoroçan kykyk dosun maqtaçanson —
Kykyk da qoroç dosun maqtajt tura!

EŞEK

Qьrқ elyy qoş bir çerden
Qajtqan eken kerbender,
Mal ajdar varьp ar elden
Sooda qьlp çyrgөndөр,

Altyn artqan bir eşek
Bular menen bir kelet,
Al çaj çyrse çurt da çaj,
Al çelse çurt teñ çelet.

Uşul qoştun bişleri
Mañdajьnan cьльşvajt,
Qoşomattap vardьoьbь
Çygyn oñdop cьoьbьşvajt.

Ortoço alьp eşekti
Baarь birden sьlaşat,
Keesi sьlap çonunan
Qulaçьn syjyp cьttaşat

Sьlap sьjrap qadьrlap,
Bere turojan çem da artьq.
Çem көp voloçon soñ, eşek da —
Kesirlenip çejt casьp.

Kөc toloçon el çanьnda,
Qatuu urojan birөө çoq,
Attardь teep, adamdь —
Tiştese da kynөө çoq.

Qudaj aman saqta dep
Ajvanda çoq varqtalojan,
Eşek degen atь өcyp
Caar mьrza dep at alojan.

Ystynde altyn bar kezde
Qaldyrlanlyr kɵp urygen,
ɵz ojunda wařqaca —
Tuulıamlyr der urygen.

Altındy bir kun waj aldy
But menen eşek tevildi,
Kɵk myrza degen aty ɵcyr
Zaň tařuuıya cegildi.

Qarap kɵrcy voıunđu
Bajaıy çaman tarıyııya,
El eercigen soıııya
Saıya artlyıan altynıya.

SOTTU BOLQON BALLYQ

• İcyuge suudan erkin ıol verbedi,
Ballyqy, aryz qylyr sotqo verdi,
řyjnalıy eki qařaň yc tɵrt ecki —
Eki eşek tylky volup tergeɵ keldi.

Ballyqy qoıup alıy ortosuna,
Kynɵsın aıtyr şattı birden tura;
Bulardyn tylky volup tɵraıasıy,
Dostorum tartar şaza tapıym vııya:

Suurulup tylky oşondo cetke ɵııylyr,
Birdeme řazyr keldi işi qylyr.
řyjndyn tylky volup prokuroru,
Aıyrtı oıup verdi myndaj qylyr:

„Aıoo çoq, azyr suıya tɵktyrylysyn,
řazası — kɵl tyvynɵ cɵktyrylysyn,
Myrzalar ıııyrtıyly qana emese,
Qyıtalaq tımeıqturulup ɵltyrylysyn“.

Qařaň at, eki eřek yc, tɵrt ecki,
„Prokuror maseleni tuura cecti“
Kynɵkɵr ballyqy alıy suıya ıııyrtıyly,
Tımeıqıy — ıras voldu, ɵldy deşti.

EKI SıMYN

Bir ɵgyz kuny voıu tartıy saman,
Kelattı ɵlyp talıy kecinde araň,
Bir sımyn myızynde qonup turat,
şoluqtı da bir sımyn şoldon vıııan.

Sımynıy azyr şaıy kelip tııııan,
Myndaj der surap řatat murunqudan:
„Kun voıu kɵrynbɵduň, qajda vardıy,
şol tartıy qajıy çaqtan sıyılɵ tııııan?“

Oşondo tigi сьтмьп qajran neme:
— „Bajqacь tyşur turam qara terge,
Куп воју saman taşьp carcar qaldьm,
Qur beker şьldьñdoonun keregi emne?.“

CAL MENEN AÇAL

Toqojdon bir cal qajttь otun alьp,
Bөkcөndөp көтөрө alvaj өlyp-talьp,
Otunun çerge qojur bir aзыraaq,
Qьjşajьp çattь vajquş ojşo qalьp:

— „Men şorduu özüm kedej, өзüm çardь,
Asьroo qьjьp boldu bir yj çandь.
Qartajdьm, çaldanarçja quvatьm çoq,
Qudajьm çе vergen çoq qoloşo maldь.

Bul maçja ne qьloşanьñ çaratqanьm,
Bir calçja bir yj çandь qararqanьñ?
Bireөny çе volboso vij qьlsaңсь,
Qantejin qudajьmaj көp armanьm.

Ne çazdьm, men qor boldum emnelikten,
Купум çoq tilegimdi qavьl etken,
Bireө kes, bireө erte өlyp çatat,
Alsaңсь açal meni, qajda ketken?.“

Munu uşur açal calçja çetip keldi,
„Caqьrdьñ calьm meni nege?“ dedi,
Açaldь көrgөndө cal yrejy uşur,
Oşondo şaşqan şorduu mьndaj dedi:

„Raқmat, varakelde, kelipsiñ sen,
Kelsin dep açal maçja caqьrtьm men,
Qubat az, көтөрө alvajm otunumdu—
Kөtөrtyp çiverevi degen elem.

MAZMUNU

	<i>Beti.</i>
1. Kvartet	3
2. Bulbul menen eşek	6
3. Qarışqır menen turna	7
4. Qarışqır menen qozu	9
5. Balıq menen mışq	11
6. Çajan, aqquı, çajan	13
7. Majmı menen köz ajnek	14
8. Qara sıyır	16
9. Qar teşer sısqan menen arısqan	17
10. Tylku menen çuzım	17
11. Qandek	18
12. Qarışqır menen mışq	20
13. Kuzgu menen majmı	22
14. Çemiştıy vaq tıvın qazqan cısqo	24
15. Vaqa menen ögyz	25
16. Qarqa menen tylku	26
17. Segirtke menen qumırsqa	29
18. Qoroz menen kykyk	30
19. Eşek	32
20. Sottıy volqon balıq	34
21. Eki sımın	35
22. Cal menen açal	36

KENÇE BALDAR UCYN

Çoortıy redaktor K. OROZALLJEV.
Texredaktor N. A. GAJFULLIN.
Çoortıy korrektor Z. QASIMOV.
СъдържанеçoортıyÇANALLJEV ASAN

Teryge 1, IX37-ç. berildi. Basıuqa
21/X 37-ç. qol quıuldu. Qeçezdın
formatı 82x110 1/16 4,5 vasma tabaq.
6 Krasnada. Qırqızglavıt № B-63
Qırqızmatbas № 220 (№ 0,76,
Qazan, 1937-ç). Narjad № A-0,76.
Tıraç 20000 + 125.

Tatpoligraf vasmaqanasın lito-
grafıjasında basıldı — Qazan,
Dzerınskiy, 3.

Baas 3 s. 75 l. Maqavas 50 l.

Ваалык с. 25 т.

И. А. КРЫЛОВ

Б А С Н И

Рисунки В. М. КОНОШЕВИЧА.

Перевод А. ОСМОНОВА

НА КИРГИЗСКОМ ЯЗЫКЕ

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ФРУНЗЕ 1935 КАЗАНЬ